

Graad 9 Afrikaans FAL

CAPS Grammatika Werkkaarte

Met literêre terminologie en antwoorde agterin

Hierdie pakket gee leerders gestruktureerde CAPS-styl oefening in taalstrukture, -konvensies en literêre terminologie. Gebruik dit vir hersiening, ekstra oefening, huiswerk of toetsvoorbereiding.

Ingesluit:

- Werkkaart 1: Woordsoorte en Sinsfunksies
- Werkkaart 2: Tye, Tydvorme en Tydsaanduiders
- Werkkaart 3: Ontkennende Vorm
- Werkkaart 4: Direkte en Indirekte Rede
- Werkkaart 5: Lydende en Bedrywende Vorm
- Werkkaart 6: Voegwoorde, Woordorde en Saamgestelde Sinne
- Werkkaart 7: Figuurlike Taal en Betekenis
- Werkkaart 8: Wordvorming en Woordbetekenis
- Werkkaart 9: Literêre Terminologie
- Werkkaart 10: Redigering, Register en Leestekens

Werkkaart 1: Woordsoorte en Sinsfunksies

Gebruik woordsoorte akkuraat in konteks

Fokus: Hersien kernwoordsoorte en verduidelik hoe hulle betekenis in 'n sin bou.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Skryf die bywoord neer: Die leerder argumenteer oortuigend.

_____

2. Skryf die abstrakte selfstandige naamwoord neer: Volharding help jou om te verbeter.

_____

3. Skryf die byvoeglike naamwoord neer: Die kritiese vraag laat die klas dink.

B. Oefen

1. Benoem die woordsoort van krities in: Sy dink krities oor die teks.

_____

2. Benoem die woordsoort van kritiese in: Hy gee 'n kritiese antwoord.

_____

3. Vul 'n gepaste abstrakte naamwoord in: Die spreker toon _____ wanneer sy kalm reageer.

_____

4. Skryf die sin oor met 'n bywoordelike bepaling: Die klas bespreek die roman.

_____

5. Verbeter die sin met meer presiese woordkeuse: Die karakter is goed.

C. Pas toe

1. Skryf 'n sin oor groepsdruk waarin jy 'n abstrakte selfstandige naamwoord, 'n byvoeglike naamwoord en 'n bywoord gebruik.

_____

2. Benoem die drie woordsoorte in jou sin.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 2: Tye, Tydvorme en Tydsaanduiders

Skryf duidelik oor verlede, hede en toekoms

Fokus: Gebruik tydvorme en tydsaanduiders konsekwent in sinne en kort paragrawe.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Skryf in die verlede tyd: Die klas ontleed die gedig.

_____

2. Skryf in die toekomstige tyd: Sy voltooi die taak betyds.

_____

3. Skryf in die teenwoordige tyd: Hulle het die toneel opgevoer.

B. Oefen

1. Verlede tyd: Die hoofkarakter neem 'n moeilike besluit.

_____

2. Toekomstige tyd: Die span bespreek die konflik.

_____

3. Korrigeer die tyd: Verlede week sal ons die opstel skryf.

_____

4. Voeg 'n tydsaanduiders by: Ek hersien die notas.

_____

5. Skryf die sin in die verlede tyd: Die verteller beskryf die ruimte deeglik.

C. Pas toe

1. Skryf 'n paragraaf van drie sinne oor toetsvoorbereiding: een sin in elke tyd.

_____

2. Onderstreep elke tydsaanduider wat jy gebruik het.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 3: Ontkennende Vorm

Gebruik nie ... nie, niemand, niks, nooit en nêrens korrek

Fokus: Vorm natuurlike ontkennende sinne en vermy verkeerde dubbele ontkenning.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Skryf ontkennend: Ek verstaan alles in die artikel.

_____

2. Skryf ontkennend: Iemand het die bewys gevind.

_____

3. Skryf ontkennend: Hulle oefen altyd na skool.

B. Oefen

1. Ontkennend: Sy sien iets belangrik in die teks.

_____

2. Ontkennend: Die leerders soek oral na die antwoord.

_____

3. Korrigeer: Ek het nie die gedig verstaan.

_____

4. Korrigeer: Niemand het nie geantwoord nie.

_____

5. Skryf ontkennend: Die spreker is altyd seker van homself.

C. Pas toe

1. Skryf drie ontkennende sinne oor skoolwerk: een met niks, een met niemand en een met nooit.

_____

2. Verduidelik kortliks waarom 'Niemand het nie gekom nie' gewoonlik verkeerd is.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 4: Direkte en Indirekte Rede

Rapporteer woorde, vrae en bevele

Fokus: Verander direkte rede na indirekte rede met korrekte leestekens, voornaamwoorde en woordorde.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Skryf indirek: Lindi sê: "Ek verstaan die konflik."

2. Skryf indirek: Die onderwyser vra: "Is julle gereed?"

3. Skryf direk: Amir sê dat hy die taak voltooi het.

B. Oefen

1. Skryf indirek: Jana vra: "Waarom is die karakter kwaad?"

2. Skryf indirek: Ma sê: "Jy moet verantwoordelik optree."

3. Skryf direk: Die afrigter sê dat die span harder moet oefen.

4. Voeg leestekens by: Ben sê ek sal môre die plakkaat bring

5. Korrigeer: Sy vra waar is haar boek.

C. Pas toe

1. Skryf 'n kort dialoog van drie reëls oor 'n misverstand by die skool.

---

2. Verander twee reëls uit jou dialoog na indirekte rede.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 5: Lydende en Bedrywende Vorm

Skuif die fokus van die doener na die aksie

Fokus: Herken en vorm die bedrywende en lydende vorm in verskillende tye.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Benoem: Die leerder skryf die verslag. (bedrywend / lydend)

---

2. Benoem: Die verslag word deur die leerder geskryf.

---

3. Skryf neer wie die aksie doen: Die toneel word deur die groep opgevoer.

B. Oefen

1. Verander na lydend: Die kaptein motiveer die span.

---

2. Verander na lydend: Die skrywer beskryf die ruimte.

---

3. Verander na bedrywend: Die opdrag word deur Mia voltooi.

---

4. Verander na bedrywend: Die besluit is deur die hoof aangekondig.

---

5. Verlede tyd na lydend: Die leerder het die fout reggemaak.

C. Pas toe

1. Skryf een bedrywende sin oor 'n klaskamergebeurtenis en verander dit na die lydende vorm.

---

2. Verduidelik waarom 'deur' soms gebruik word in die lydende vorm.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 6: Voegwoorde, Woordorde en Saamgestelde Sinne

Bou langer sinne wat steeds duidelik is

Fokus: Gebruik voegwoorde en korrekte woordorde om idees logies te verbind.

Naam: _____

Datum: _____

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Kies die voegwoord: Ek lees die vraag weer ____ ek wil die opdrag verstaan.

2. Kies die voegwoord: Sy was siek; ____ het sy die toets gemis.

3. Kies die voegwoord: Hy luister ____ sy maat praat.

B. Oefen

1. Verbind met want: Ek bring my notas. Ek wil voorberei.

2. Verbind met omdat: Die karakter is gespanne. Hy verberg 'n geheim.

3. Korregeer die woordorde: Omdat die storie spannend is, ek lees verder.

4. Verbind met alhoewel: Sy is onseker. Sy gee haar mening.

5. Gebruik dus in 'n sin oor gevolg.

C. Pas toe

1. Skryf drie saamgestelde sinne met drie verskillende voegwoorde.

2. Merk die voegwoord in elke sin en kontroleer die woordorde.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 7: Figuurlike Taal en Betekenis

Vergelykings, metafore, personifikasie en intensiewe vorme

Fokus: Herken figuurlike taal en verduidelik die effek daarvan.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Benoem: Hy is so stil soos 'n muis. (vergelyking / metafoor)

_____

2. Benoem: Die wind fluister deur die bome.

_____

3. Gee die intensiewe vorm: baie bang

B. Oefen

1. Gee die intensiewe vorm: baie vinnig

_____

2. Gee die intensiewe vorm: baie koud

_____

3. Verduidelik die metafoor: Die nuus was 'n bom.

_____

4. Skryf 'n voorbeeld van personifikasie oor reën of wind.

_____

5. Verduidelik die effek van 'Die stilte druk teen die mure'.

C. Pas toe

1. Skryf vier sinne: een met 'n vergelyking, een met 'n metafoor, een met personifikasie en een met 'n intensiewe vorm.

---

2. Kies jou sterkste sin en verduidelik die effek daarvan.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 8: Woordvorming en Woordbetekenis

Samestellings, afleidings, sinonieme en antonieme

Fokus: Gebruik woorddele en betekenisverhoudings om woordeskat uit te brei.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Maak 'n samestelling: klas + bespreking = _____.

2. Vorm die teenoorgestelde met on-: regverdig

3. Gee 'n sinoniem vir belangrik.

B. Oefen

1. Maak 'n samestelling: eksamen + voorbereiding

2. Vorm 'n woord met -heid: eerlik

3. Vorm 'n woord met ver-: duidelik

4. Gee 'n antoniem vir formeel.

5. Gebruik onverantwoordelikheid in 'n sin.

C. Pas toe

1. Skryf drie woorde met voorvoegsels of agtervoegsels en verduidelik een se betekenis.

2. Skryf 'n kort sinspaar waarin jy 'n sinoniem en 'n antoniem korrek gebruik.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 9: Literêre Terminologie

Prosa, poësie en drama

Fokus: Gebruik kernterme om literêre tekste akkuraat te bespreek.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Pas die term by die betekenis: tema = hoofgedagte / plek en tyd

_____

2. Pas die term by die betekenis: konflik = spanning/probleem / rympatroon

_____

3. Pas die term by die betekenis: ruimte = plek en tyd / hoofkarakter

B. Oefen

1. Wat noem ons die persoon of stem wat 'n verhaal vertel?

_____

2. Wat noem ons die hoofpersoon in 'n verhaal?

_____

3. Wat is karakterontwikkeling?

_____

4. Wat noem ons die patroon van rym in 'n gedig?

_____

5. Wat is 'n strofe?

_____

6. Wat is dialoog in drama?

_____

7. Wat is toneelaanwysings?

C. Pas toe

1. Dink aan enige storie, gedig of drama. Noem die genre, ruimte, konflik en 'n moontlike tema.

---

2. Skryf drie literêre terme neer en gebruik elkeen in 'n verduidelikende sin.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Werkkaart 10: Redigering, Register en Leestekens

Maak jou skryfwerk duidelik, gepas en korrek

Fokus: Verbeter taal, register, woordorde, leestekens en styl.

Naam:

Datum:

Instruksies: Lees elke vraag mooi. Skryf jou antwoorde netjies op die lyne.

A. Warm op

1. Skryf reg oor: my onderwyser sê ons moet vrydag inhandig.

---

2. Korrigeer: Ek het nie my werk voltooi.

---

3. Kies die formele woord: oukei / aanvaarbaar

B. Oefen

1. Korrigeer: Omdat ek laat was, ek het verskoning gevra.

---

2. Korrigeer: die leerder vra waar is die lokaal.

---

3. Verbeter die register: Stuur gou my goed. (formeel)

---

4. Voeg leestekens by: Sjoue dit was 'n moeilike maar interessante toets

---

5. Verbeter die sin met meer presiese woordkeuse: Die boek was lekker.

C. Pas toe

1. Skryf 'n formele boodskap van vier sinne aan 'n onderwyser oor 'n uitstel vir 'n taak.

---

2. Redigeer jou boodskap vir hoofletters, leestekens, register en woordorde.

Selfkontrole: Ek het my hoofletters, spelling en leestekens nagegaan.

Antwoordblad

Moontlike antwoorde vir die Graad 9 CAPS Afrikaans FAL gratis werkkartaanpakket.

Werkkaart 1: Woordsoorte en Sinsfunksies

- A1. oortuigend
- A2. Volharding
- A3. kritiese
- B1. bywoord
- B2. byvoeglike naamwoord
- B3. Bv. selfbeheersing / volwassenheid / respek.
- B4. Bv. Die klas bespreek die roman na pouse / met groot aandag.
- B5. Bv. Die karakter is betroubaar / dapper / verantwoordelik.
- C1. Leerderantwoord met drie gevraagde woordsoorte.
- C2. Kontroleer teen leerder se eie sin.

Werkkaart 2: Tye, Tydvorme en Tydsaanduiders

- A1. Die klas het die gedig ontleed.
- A2. Sy sal die taak betyds voltooi.
- A3. Hulle voer die toneel op.
- B1. Die hoofkarakter het 'n moeilike besluit geneem.
- B2. Die span sal die konflik bespreek.
- B3. Verlede week het ons die opstel geskryf.
- B4. Bv. Ek hersien vanaand die notas.
- B5. Die verteller het die ruimte deeglik beskryf.
- C1. Drie leerderantwoorde met korrekte tye.
- C2. Kontroleer teen leerder se eie sinne.

Werkkaart 3: Ontkennende Vorm

- A1. Ek verstaan nie alles in die artikel nie.
- A2. Niemand het die bewys gevind nie.
- A3. Hulle oefen nooit na skool nie.
- B1. Sy sien niks belangrik in die teks nie.
- B2. Die leerders soek nêrens na die antwoord nie.
- B3. Ek het nie die gedig verstaan nie.
- B4. Niemand het geantwoord nie. / Daar het niemand geantwoord nie.
- B5. Die spreker is nooit seker van homself nie.
- C1. Leerderantwoorde.
- C2. Model: Niemand dra reeds ontkenning; die ekstra nie voor die werkwoord maak die sin onnatuurlik/verkeerd.

Werkkaart 4: Direkte en Indirekte Rede

- A1. Lindi sê dat sy die konflik verstaan.
- A2. Die onderwyser vra of hulle/ons gereed is.
- A3. Amir sê: "Ek het die taak voltooi."
- B1. Jana vra waarom die karakter kwaad is.
- B2. Ma sê dat ek/hy/sy verantwoordelik moet optree. (Afhangend van konteks.)
- B3. Die afrigter sê: "Julle moet harder oefen."
- B4. Ben sê: "Ek sal môre die plakkaat bring."
- B5. Sy vra: "Waar is my boek?" / Sy vra waar haar boek is.
- C1. Leerderantwoord met korrekte aanhalingstekens.
- C2. Leerderantwoord; voornaamwoorde en woordorde moet sin maak.

Werkkaart 5: Lydende en Bedrywende Vorm

- A1. bedrywend
- A2. lydend
- A3. die groep
- B1. Die span word deur die kaptein gemotiveer.
- B2. Die ruimte word deur die skrywer beskryf.
- B3. Mia voltooi die opdrag.
- B4. Die hoof het die besluit aangekondig.
- B5. Die fout is deur die leerder reggemaak.
- C1. Leerderantwoord.
- C2. Model: Dit wys wie die aksie doen wanneer die doener belangrik is.

Werkkaart 6: Voegwoorde, Woordorde en Saamgestelde Sinne

- A1. omdat / want
- A2. daarom
- A3. terwyl
- B1. Ek bring my notas, want ek wil voorberei.
- B2. Die karakter is gespanne omdat hy 'n geheim verberg.
- B3. Omdat die storie spannend is, lees ek verder.
- B4. Alhoewel sy onseker is, gee sy haar mening.
- B5. Leerderantwoord met dus.
- C1. Leerderantwoorde.
- C2. Kontroleer teen leerder se eie sinne.

Werkkaart 7: Figuurlike Taal en Betekenis

- A1. vergelyking
- A2. personifikasie
- A3. doodsbang
- B1. blitsvinnig
- B2. yskoud
- B3. Dit beteken die nuus was skokkend of het 'n groot reaksie veroorsaak.
- B4. Leerderantwoord waarin iets nie-mensliks menslike eienskappe kry.
- B5. Model: Dit laat die stilte swaar/benoud voel en skep spanning.
- C1. Leerderantwoorde.
- C2. Leerderantwoord met sinvolle verduideliking.

Werkkaart 8: Woordvorming en Woordbetekenis

- A1. klasbespreking
- A2. onregverdig
- A3. Bv. noodsaaklik / betekenisvol.
- B1. eksamenvoorbereiding
- B2. eerlikheid
- B3. verduidelik
- B4. informeel
- B5. Leerderantwoord.
- C1. Leerderantwoord.
- C2. Leerderantwoord.

Werkkaart 9: Literêre Terminologie

- A1. hoofgedagte
- A2. spanning/probleem
- A3. plek en tyd
- B1. verteller
- B2. hoofkarakter / protagonis
- B3. Wanneer 'n karakter se houding, gedrag of insig deur die verhaal verander.
- B4. rymskema
- B5. 'n Groep versreëls in 'n gedig.
- B6. Die woorde wat karakters vir mekaar sê.
- B7. Instruksies in 'n drama oor handeling, beweging, stemtoon of verhoogplasing.
- C1. Leerderantwoord; terme moet toegepas word.
- C2. Leerderantwoorde.

Werkkaart 10: Redigering, Register en Leestekens

- A1. My onderwyser sê ons moet Vrydag inhandig.
- A2. Ek het nie my werk voltooi nie.
- A3. aanvaarbaar
- B1. Omdat ek laat was, het ek verskoning gevra.
- B2. Die leerder vra: "Waar is die lokaal?" / Die leerder vra waar die lokaal is.
- B3. Bv. Stuur asseblief die dokumente so gou moontlik aan my.
- B4. Sjoë, dit was 'n moeilike, maar interessante toets!
- B5. Bv. Die boek was boeiend / aangrypend / spannend.
- C1. Leerderantwoord; formele register.
- C2. Leerder se eie redigering.